Et eget fargerike

Synes du tall er grå og kjedelige eller at norsk litteratur er fargeløs? Da burde du vært synestetiker. En synestetiker opplever nemlig verden som mer fargerik enn folk flest!

Av ifi.no

Synestesi er betegnelsen på en blanding av ulike typer sansninger. Mennesker kan for eksempel høre og føle farger, se lyder og smake berøringer. Den mest vanlige formen for synestesi er å se tall og bokstaver i bestemte farger, selv om de i utgangspunktet er sorte på hvitt papir - for eksempel kan bokstaven b alltid være blå, mens r er rød. Hvilken farge de enkelte bokstavene har varierer fra person til person, men uansett blir hverdagen ganske fargerik.

Huskehjelp

Professor Bruno Laeng ved Institutt for psykologi ved Universitetet i Oslo er en av dem som har forsket på synestesi i form av å se bokstaver og tall i ulike farger.

- Synestesi er ikke så uvanlig som man skulle tro, sier Laeng. Ca. 1 av 200 har det. Han har selv undersøkt en del synestetikere, og disse hadde verken bedre eller dårligere fargesyn enn andre, men mange synestetikere har lettere for å huske et telefonnummer, matematiske formler eller navn fordi fargene gjør det lettere å huske.

- De fleste sier at hvis de fikk velge om de vil ha synestesi eller ikke, så vil de ha det. De foretrekker å ha synestesi fordi det hjelper dem mer enn det skaper problemer, forteller forskeren.

Tykkere linker

Hvorfor noen av oss har synestesi og andre ikke, finnes det ikke et enkelt svar på, men flere teorier.Tidligere trodde man at fenomenet var et produkt av en overaktiv fantasi eller et resultat av mental sykdom. Det er imidlertid ingen sykdom, og de siste årene har forskere kategorisert det som et nevrologisk basert fenomen.

- En mulighet er at det skjer noe underveis i utviklingen av hjernen. Det finnes flere tilknytninger mellom nerveceller og områder i hjernen hos barn enn hos voksne. Fordi hjernen har en åpen design, som kan forandre seg i samhandling med omverdenen, mister vi normalt noen linker etter som vi blir eldre, men forskere i Nederland har funnet ut at forbindelsene er litt tykkere hos synestetikerne enn hos andre voksne. Hypotesen som har kommet opp er at disse menneskene kanskje har en forbindelse mellom informasjon som vanligvis er separert i hjernen, forklarer Laeng.

Kunstneråre

Synestesi i ulike former kan være et kreativt hjelpemiddel for dem som har det - ikke bare for å huske ting, men også for å skape noe nytt for eksempel innen kunst, litteratur eller musikk.

Den nest vanligste synestesiformen er å oppleve farger når de hører musikk -noe mange synestetikere innen sang og musikk har benyttet seg av. Både yngre popartister som Maria Mena, operasangerinnen Maria Callas og rockeren Jimi Hendrix har brukt synestesien aktivt i sine karrierer. Andre kjente synestetikere er Nobelprisvinner i fysikk, Richard Feynmann, og den russiske forfatteren Vladimir Nabokov

- Kanskje kan man se på synestesi som et talent som vi andre mangler, avslutter forskeren, som selv synes det er et fascinerende fenomen.